

Üniversite Temelini Ziyaret

Sabahleyin, kahvaltı yaptıktan sonra Edremit nahiyesine doğru yola çıktık. Sahil boyu epeyce yol aldıktan sonra Edremit'e vardık. Üstad'ın attığı üniversite temeli yer yer duruyordu. Talebelerinden birisi anlatmaya başladı:

— *Bediüzzaman Hazretleri, fen ilimleriyle din ilimlerinin birlikte okutulacağı bir darülfünun (üniversite) açılmasını istiyordu. Böyle bir tedrisat ile mekteplilerin dinsiz olmakta, medreselilerin de taassuba düşmekten kurtulacaklarını söylerdi. O'na göre Şark, cehaletten ancak böyle kurtulabilirdi. İşte bu gayesinin tahakkuku için İstanbul'a kadar gitti ve maksadını zamanın padişahına bizzat arzetti. Nihayet Sultan Reşad'ın Kosova'da bir üniversite inşâsı için ayırdığı meblâğın Van'a tahsisine karar verildi ve böylece şu gördüğünüz temel atılmış oldu. Ne yazık ki, Cihan Harbi'nin patlak vermesiyle Üstad'ın bu maksadı tahakkuk edemedi.*

Cumhuriyetin ilk yıllarında da Üstad'ımız bu gayesinin tahakkukuna ısrarla çalıştı. Bu fikri Meclis'te tasvip gördüğü halde, her nedense, üniversitenin inşâsı mümkün olamadı.

Üstad'ımız, Münazarat isimli eserinde bu maksadını gayet veciz olarak şöyle ifade eder:

"Vicdanın ziyası, ulûm-u diniyedir, aklın nuru fûnun-u medeniyedir. İkisinin imtizacıyla hakikat tecelli eder. O iki cenah ile talebenin himmeti pervaz eder. İftirak ettikleri vakit birincisinde taassup, ikincisinde hile ve şüphe tevellüd eder."

Bu veciz ifadeler bana fevkalâde te'sir etti. Fesühânallah dedim. Ne kadar hayattar ve hârîka bir reçete... En önemli hastalığımızı bir hekim-i Lokman gibi ne güzel teşhis etmiş. Hâl çaresinin tesbitinde de ne ince bir basiret göstermiş! Binler tebrikler.

Acaba, bu reçete tatbik edilseydi, milletimizin örfüne, inancına, âdetlerine ters düşen, menfî cereyanlar, yabancı doktrinler yol bulup içimize hiç girebilirler miydi? Elbetteki hayır!..